

Mag. Tilka Jamnik

Podpredsednica Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS

(tilka.jamnik@gmail.si)

ODRAŠČANJE V MLADINSKI LITERaturi

Osrednja tematika mladinske književnosti je vsekakor *odraščanje*, pa seveda vsi problemi, ki so povezani z »bolečino odraščanja«. Tako je tema otroških parlamentov v tem šolskem letu – razumljivo – tesno povezana z nekaterimi temami iz prejšnjih let: *Junaki našega časa* (2011/2012), *Mladi in mediji* (2010/2011), *Ljubezen in spolnost* (2008/2009) idr., ko smo mladim udeležencem in mentorjem otroških parlamentov ponudili v pomoč pri delu tudi mladinske knjige. Ker so kakovostna literarna dela kompleksna in se v njih prepleta več tem, se zgodi, da jih tako navajamo večkrat, namreč ob različnih temah otroških parlamentov. Naj vas to ne moti: vedno novi učenci sodelujejo v otroških parlamentih, tudi mentorji se menjate, kakovostna literarna dela pa je vredno vedno znova jemati v roke.

Priporočilni seznam mladinskih knjig na temo otroških parlamentov vam, spoštovani mentorji, posredujemo iz več razlogov:

- da bi vi in učenci bolje, širše in globlje, spoznali izbrano temo otroških parlamentov in se lažje pripravljali na razpravo,
- da bi hkrati spodbujali bralno kulturo in pismenost učencev,
- da bi povezali priprave na otroške parlamente z drugimi šolskimi predmeti in dejavnostmi ob pouku, predvsem z bralno značko ali drugimi bralnimi projekti na šoli (npr. vsaj ena prebrana knjiga za parlamente je lahko priznana kot opravljena obveznost za bralno značko),
- da bi se spomnili nekaterih starejših mladinskih literarnih del (npr. Ivo Zorman, *Bolečine odraščanja*, Anton Ingolič, *Mladosti na stopnicah*, Sue Townsend, *Skrivni dnevnik in Rastoče težave Jadrana Krta* idr.), predvsem pa zvedeli za najboljša sodobnejša dela, tako slovenska (npr. dela Dese Muck, Janje Vidmar, Slavka Pregla idr.) kot prevedena (npr. Guus Kuijer *Knjiga vseh stvari* idr.)

Pri izboru knjig smo uporabili Priporočilne sezname mladinskih knjig oz. Priročnike za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki jih vsako leto pripravlja MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo. **Knjige smo izbirali predvsem med kakovostnejšimi** (v Priročnikih so ocenjene z dobro, prav dobro in odlično); med njimi so nekatere tudi lažje berljive in humorne. Novejše kakovostne knjige so predstavljene z anotacijami, razen iz zadnjih dveh let (2011 in 2012), ker le-te še niso bile ovrednotene in predstavljene v omenjenih Priročnikih.

Ob koncu smo dodali tudi nabor poučnih knjig in priročnikov o odraščanju.

Pričujoči seznam izbranih knjig vsekakor dopolnjujte tudi po svoji presoji z drugimi knjigami iz preteklih let in predvsem z novostmi, pri čemer upoštevajte želje in zanimanja vaših učencev. Pri tem so tudi vam lahko v pomoč Priporočilni sezname mladinskih knjig Pionirske (sedaj Priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig), ki jih najdete jih na domači strani:

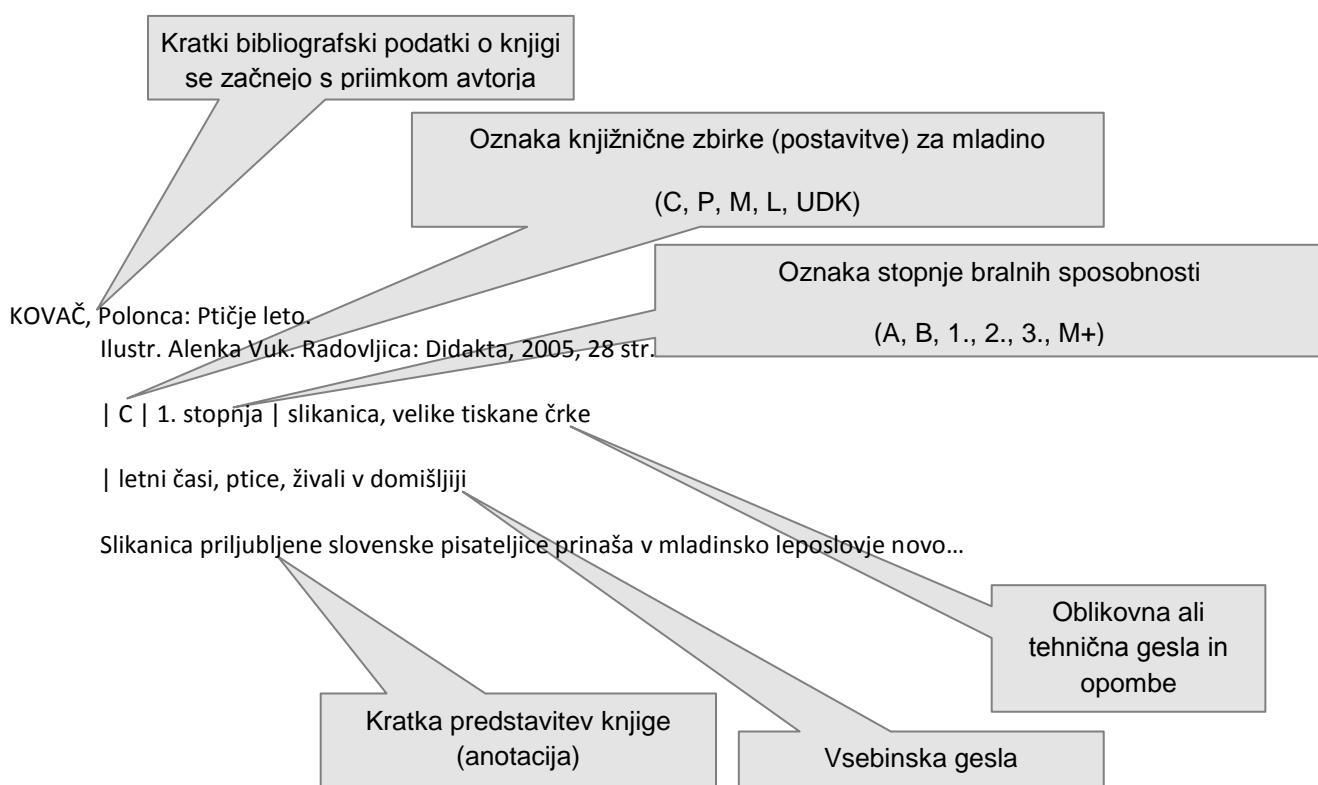
<http://www.mklj.si/index.php/digitalna-knjiznica/priporocilni-seznami/120-pregledni-in-priporocilni-seznami-za-mlade>. Priročnik za kakovostno branje knjig 2012 bo izšel novembra letos.

Iskreno želimo vam in vašim učencem uspešne priprave na otroške parlamente in veliko spoznanj ter užitkov pri branju mladinskih knjig!

KAKO BRATI SEZNAM KNJIG?

Legende in opombe

C = leposlovje do 9. leta	A-stopnja = primerno tudi za starost do 3 let
P = leposlovje od 10. leta dalje	B-stopnja = primerno za starost 3–6 let
M = leposlovje od 13. leta dalje	1. stopnja = primerno za 1., 2. in 3. razred OŠ
L = ljudsko slovstvo	2. stopnja = primerno za 4., 5. in 6. razred OŠ
	3. stopnja = primerno za 7., 8. in 9. razred OŠ
	M ⁺ -stopnja = primerno za srednješolce

LEPOSLOVNE KNJIGE za učence v 1. triletju

Tovrstnih slikanic – pogosto z živalskimi junaki – boste po vaših željah in zanimanjih našli še več, prav tako krajših, lažje berljivih knjig za prve samostojne bralce.

Muck, Desa: **Zbirka Anica** (10 naslovov). Ilustr. Ana Košir. Ljubljana: Mladinska knjiga.
| C | 1. stopnja | knjige so del nanizanke, za začetno samostojno branje, literarna predloga za televizijsko serijo | deklice, dečki, prijateljstvo

Zbirka kot založniški projekt uveljavlja tip knjige s krajšim besedilom, veliko ilustracijami, večjimi berljivimi črkami in poudarjenim razmikom med vrsticami, s čimer je programske usmerjena na ciljno skupino otrok v prvem triletju osnovne šole. Kot avtorski projekt Dese Muck in Ane Košir pa prinaša tudi omembe vreden presežek: rahlo žanrsko obarvane zgodbe najprej odlikuje izostren občutek za realnost vsakdanjega življenja sodobnih otrok in iskrenost njegovega opisovanja. Prepričljivost pripovedi izhaja iz domišljeno izbranega glavnega literarnega lika, simpatične in čuteče osemletne Anice, ki se različnih problemov šolskega in družinskega življenja (vrstniškega nasilja, problema smrti, prijateljstva in odnosov v družini) loteva z veliko mero dobre volje in s pozitivno naravnostjo. S svojim otroško naivnim, a vendar angažiranim sočutjem vzbuja pri bralcih pozitivno identifikacijo in služi kot zgled za ravnanje v podobnih težavah. Ta neopazna vzgojnost, ki je podprta z ravno pravšnje mero humorja, ustvarja potrebno distanco, s katero se avtorica ob tragičnih dogodkih uspešno izogne pretirani vznesenosti. Vse te poglobitve kvalitete zbirke pa lepo dopolnjujejo tudi realistične, s toplino izniansirane ilustracije in tako ne preseneča, da je bila Anica že večkrat izbrana za Mojo najljubšo knjigo po izboru mladih bralcev ter je v letu 2005 prejela tudi Levstikovo nagrado.

Pelseneer, Reine De: **Sponka**. Prev. Amanda Mlakar. Ilustr. Hilde Schuurmans. Hoče: Skrivnost, 2011, 109 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih | bolezni, deklice, namišljeni prijatelji, odraščanje, samopodoba, strah, šola, zaljubljenost

Stewart, Amber: **Zajčji uhliji**. Prev. Maja Šturm. Ilustr. Laura Rankin. Ljubljana: CFA, Galob, 2010. (Odraščanje), 29 str. | C | B- stopnja | odraščanje, zajci, živali v domišljiji

Tomlison, Jill: **Na koncu sveta**. Prev. Veronika Drolc. Ilustr. Paul Howard. Ljubljana: Kres, 2009, 32 str. | C | B- stopnja | Antarktika, odraščanje, pingvini, živali v domišljiji

Vendel, Edward van de: **Milijon metuljev**. Prev. Barbara Torkar. Ilustr. Carll Cneut. Olševke: Narava, 2007, 32 str. | C | B- stopnja | naslovniško odprta pripoved | metulji, odraščanje, sloni, živali v domišljiji

Zupan, Dim: **Zbirka Hektor** (10 naslovov). Ilustr. Andreja Gregorič. Ljubljana: Mladika, 2010. | C | 1. stopnja | knjige so del nanizanke | hišni ljubljenci, humor, psi, živali v domišljiji

Zupan spremlja labradorca Hektorja od rojstva do smrti, torej tudi vzgojo, odraščanje, življenjska spoznanja, zorenje idr., spremlja tudi njegovo družino. Ne predeluje zgolj tipičnih tem, o katerih tako pogosto tečejo sprehajalni pogovori med lastniki psov, pač pa v tekst vtke še marsikaj drugega, tudi sled družbene kritike. Knjige so kot nalašč tudi za oklevajoče bralce, saj ponujajo kratkočasno, zabavno in, zahvaljujoč obvladljivemu obsegu in dokaj zračno postavljenemu tekstu, ob katerem za pavze poskrbijo ilustracije Andreje Gregorič, tudi udobno branje.

LEPOSLOVNE KNJIGE za učence v 2. triletju (predvsem knjige 2. stopnje)

Problemske knjige za učence drugega triletja boste našli predvsem v zbirkah *Knjižnica Sinjega galeba* in *Knjigožer* založbe Mladinska knjiga, v zbirkah *Prva zorenja* in *Iziberi* založbe Miš, v zbirki *Dober dan, roman!* založbe DZS, v zbirki *Lastovka* založbe Karantanija idr. Povabite učence, da sami predlagajo knjige, ki so jim zanimive.

Bell, Alison: **Zbirka Zibby Payne** (več naslovov).

Prev. Anja Kokalj. Spr. beseda Anja Kokalj. Hoče: Skrivnost, 2009.

| P | 2. stopnja | knjiga je del nanizanke, spremna beseda | dekleta, odraščanje

Bevc, Cvetka: **Prigode Špelce Žvekič**. Ilustr. Adriano Janežič. Ljubljana: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti – revija Mentor, 2003. (Prvenke), 87 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih | dekleta, ločitve, odraščanje, starši, šola

Butcher, Kristin: **Zeejev način**. Prev. Franjo Jamnik. Dob pri Domžalah: Miš, 2006. (Iziberi), 99 str.

| P | 2. stopnja | za jezikovno vzgojo | fantje, grafiti, mladostniki, odraščanje, tolpe

Dahl, Roald: **Danny, prvak sveta**. Prev. Sunčan P. Stone. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Sanje, 2006, 224 str. | P | 2. stopnja | humor, za pogovore o knjigah

| dečki, očetje, odraščanje, podeželje, pogum

Delo odlikuje prepoznaven dahlovski slog z obilico humorja, duhovitosti, razburljive akcije in jezikovne inovativnosti, s pogostim poigravanjem s tabuji, z značilnim tokom pripovednega ritma, relativno pogostimi digresijami in prvoosebni pripovedovalcem, ki je kot običajno otrok. Roman je pravi vademekum Dahlovega pisanja tudi drugače; v tem zgodnjem besedilu ni težko najti tematskih in motivnih zametkov njegovih kasnejših mladinskih del. Tako se kot eden izmed ekskurzov v pričujočem romanu pojavi embrio kasnejšega Velikanskega dobrodušnega velikana, pogosti so avtobiografski elementi, predvsem neprijetni spomini na čas šolanja in bivanja v internatih (te kasneje razdela v svojih zgodbah iz otroštva Poba in deloma v Matildi), zaslediti je seveda tudi krivolovsko strast, ki ji je tako strastno privržen Dannyjev oče in se kasneje kot osrednja tema ubesedi v Čudovitem lisjaku. V Dannyju, ki je pravi slavospev očetu in očetovstvu, pa lahko nenazadnje razberemo tudi dahlovsko kritiko družbe, prisotno že v njegovi zgodnejši knjigi Charlie in tovarna čokolade; preprost človek kot je Dannyjev oče s pomočjo svoje iznajdljivosti in zdrave pameti osmešiti nadutega in snobovskega bogatina. Fanfare za preprostega človeka in drugi instrumenti dahlovskega pisanja zvenijo v slovenskem prevodu umerjeno.

Forrestal, Elaine: **Nekdo kot jaz**. Prev. Tamara Bosnič. Dob pri Domžalah: Miš, 2004. (Zorenja), 163 str. | P | 2. stopnja | glasba, nasilje, odraščanje, prijateljstvo, priseljenci, slepota

Fox, Paula: **Enooki maček**. Prev. Dušanka Zabukovec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Andersenovi nagrajenci), 152 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih

| dečki, krivda, mačke, odgovornost, odraščanje, podeželje, živali v naravi

Frančič, Franjo: **Dražen in jaz**. Ilustr. Adriano Janežič. Ljubljana: Karantanija, 2004. (Krtek), 55 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah | fantje, ljubezen, odraščanje, šport

Glavić, Goran: **Fantje, žoga, punce**. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Knjigožer), 199 str.

| P | 2. Stopnja | dekleta, fantje, ljubezen, mladostniki, odraščanje, šport

23. otroški parlament
ODRAŠČANJE

Jurca, Branka: **Špelin dnevnik**. Ilustr. Božo Kos. Spr. beseda France Filipič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976. (Cicibanova knjižnica), 104 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih | odraščanje, vsakdan

Kokalj, Tatjana: **Počitnice z brisačo čez glavo**. Ilustr. Adriano Janežič. Ljubljana: Grlica, 2006. (Mulci na kvadrat), 199 str. | P | 2. Stopnja | družina, fantje, mladostniki, morje, odraščanje, počitnice

Koren, Majda: **Župcin dnevnik**. Ljubljana: Karantanija, 2004. (Najhit), 187 str.
| P | 2. stopnja | humor | dnevniki, družina, fantje, ljubezen, odraščanje, prijateljstvo, šola

Kovač, Polonca: **Urške so brez napake. Andrejev ni nikoli preveč**. Ilustr. Alojz Zorman. Spr. beseda Marjana Kobe. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980. (Knjižnica Sinjega galeba; 226), 128 str. in Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996. (Domen), 131 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih | dekleta, odraščanje, šola

Kuijer, Guus: **Knjiga vseh stvari**. Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Nina Meglič. Spr. beseda Irena Miš Svoltjšak. Dob pri Domžalah: Miš, 2008. (Najnaj), 121 str.
| P | 2. stopnja | družina, nasilje, sreča, upanje, vera

Zgodba nizozemskega pisatelja se dogaja leta 1951 v Amsterdamu. Thomas je občutljiv fant z bujno domišljijo, odrašča v družini z nasilnim očetom, verskim fanatikom, ki nima smisla za humor. Pretepa tako njega kot mamo, ki se mu ne upata upreti; starejša najstniška hči se mu pravzaprav še najbolj postavlja po robu. Thomas ima zvezek, »knjigo vseh stvari«, kjer zapisuje svoja opažanja in občutenja. Med drugim zapiše: »Ko odrastem, bi bil rad srečen človek.« Zdaj pa Thomas trpi in prosi boga, da bi mu pomagal. Na pomoč pa mu priskoči malce nenavadna soseda, za katero vsi otroci v okolju mislijo, da je čarovnica. Sluti, kaj se dogaja v njegovi družini; opogumlja ga, da bo lahko srečen le, če se ničesar ne bo bal. Thomasu se tedaj začno dogajati nenavadne, odločilne stvari. Pomembno vlogo ob tem odigrajo tudi knjige in branje! Pripoved, ki skozi otroški pogled delno obravnava tudi tabu temo - religijo, je namenjena sicer najstnikom, toda tako silovito in izjemno branje je, da se bo dotaknilo tudi odraslih.

Kuijer, Guus: **Naj ljubezen gori kot plamen, amen (2006), Raj je tukaj in zdaj (2009), Ko sreča trešči kot strela (2010), Čez obzorje z vetrom na morje (2011)**.
Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš.
| P | 2. stopnja | knjige so del enotne zgodbe; | deklice, družina, očetje, odraščanje, večkulturnost

Večkrat nagrajeni nizozemski avtor skozi duhovit in iskren samogovor enajstletne Polleke, bodoče pesnice in razmišljujoče najstnice, prepričljivo in z dobršno mero sentimentalno ironičnega humorja predstavi sodobno (nizozemsko) družbo in njene aktualne probleme. To so zlasti večkulturnost in s tem povezana nestrpnost do drugih kultur, razpad klasične družine in pojav njenih novih oblik ter iz tega izhajajoč občutek brezcilnosti in razrahljane vloge staršev, ob katerih se morajo otroci znajti po svoje. Polleke se tako upravičeno sprašuje zakaj odrasli nikoli ne razumejo, kaj se sme in kaj ne, saj se ji ob ločeni mami, ki se svojeglavo zaplete s hčerininim učiteljem, in očetu, sanjaču in delomrznežu, zasvojenemu z mamili, zastavlja kup vprašanj o lastnih starših. Prav tako težavni, a na drugačen način, so starši njenega izvoljenca, sošolca Maročana: ob njem je ne vidijo radi zaradi kulturnih razlik med mladima. Venomer ljubka kritika sodobne razvite družbe in negotovega odraslega, ki ne zmore ali ne zna sprejemati svoje vloge, in na katerega otrok ne more vedno računati, je vendarle izražena prizadeto, prvoosebno, skozi usta odraščajočega otroka, ki se postopoma otresa svoje naivnosti in prihaja do novih spoznanj o svetu odraslih. V nasprotju z negotovostjo in neodgovornostjo, ki jo na vsakem koraku udejanja "odrasli", se v sicer neobvezni in razposajeno dinamični formi odkrivajo Pollekina dejanja kot nadvse zrela, trezna in preiščljena. Senzibilna prvoosebna pripoved tako z neposrednim prijemom osvetli nekaj temeljnih problemov in dilem, s katerimi se (prepegosto) srečuje sodobni otrok in mladostnik.

Linde, Gunnel: **Beli kamen**. Prev. Lena Petrič. Ilustr. Eric Palmquist. Spr. beseda Lena Petrič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1975. (Knjižnica Sinjega galeba; 188), 191 str.
| P | 2. stopnja | o avtorjih | odraščanje, podeželje, prijateljstvo

McKain, Kelly: **Zbirka Totalno Lucy (več naslovov)**. Prev. Apolonija Klančar Kobal. Ilustr. Vici Leyhane. Ljubljana: Karantanija, 2010. | P | 2. stopnja dnevnik, humor, knjiga je del nanizanke, o avtorjih | dekleta, glasba, moda, odraščanje, zaljubljenost

23. otroški parlament
ODRAŠČANJE

McKay, Hilary: 3 naslovi: **Žafran, Indigo, Permanentno rožnata**. Prev. Petra Berlot Kužner. Tržič: Učila International, 2006, 264 str. | P | 2. stopnja | knjiga je del nanizanke, za pogovore o knjigah | dečki, družina, odraščanje, umetnost

Seznam uvršča pod skupni naslov Prigode družine Casson trojico knjig ameriške pisateljice. Cassonovi so povsem običajna družina potrošniškega sveta, saj so deležni večine običajnih problemov, predvsem prezaposlenosti, stalne priložnosti novih zvez, nejasnosti vlog družinskih članov in odvisnosti od denarja. Pač pa Cassonovi na te probleme reagirajo neobičajno, in sicer na podlagi umetnosti, ljubezni in zavezništva. Z umetnostjo zaznamujejo vse 'njihovo' (tudi imena otrok), z ljubeznijo rešujejo probleme posameznika v družini (z njo tudi kaj zapletejo), z zavezništvom pa se spopadajo z okolico, kadar jih hoče nasilno spremeniti. Poleg tega vsaka od knjig izpostavi še poseben vidik sodobne družine: Žafran je posvojenka, Indigo je primer otroka, ki nase prevzame vlogo starševstva, Permanentno Rožnata pa je otrok-car, ki prevzame krpanje zakona svojih staršev. Vseskozi humorna in dinamična pripoved sporoča, da je družina kljub vsemu 'kul'!

Milčinski, Fran: **Moja ljuba deca**. Ilustr. Uroš Hrovat. Ljubljana: Karantanija, 2002. (Lastovka), 91 str. | P | 2. stopnja | humor | družina, odraščanje

Molnár, Ferenc: **Dečki Pavlove ulice**. Prev. Štefan Barbarič. Spr. beseda Štefan Barbarič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1965. (Moja knjižnica), 160 str. | P | 2. stopnja | nova izdaja, o avtorjih, ponatis | dečki, družine, odraščanje

Musierowicz, Małgorzata: **Najstnica Tina**. Prev. Zdenka Škerlj Jerman. Ilustr. Melita Vovk. Spr. beseda Marjana Samide. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1986. (Knjižnica Sinjega galeba; 261), 268 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih | dekleta, družina, mladostniki, odraščanje

Pregl, Slavko: **Geniji v kratkih hlačah**. Spr. beseda Valter Samide. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996. (Domen), 155 str. | P | 2. stopnja | nova izdaja, ponatis | dečki, družine, novinarstvo, šola

Pregl, Slavko: **Geniji v dolgih hlačah**. Tržič: Učila International, 2004. (Žepna knjiga), 230 str. | P | 2. stopnja | nova izdaja, ponatis | družine, fantje, novinarstvo, odraščanje, šola

Prosenjak, Božidar: **Divji konj**. Prev. Peter Svetina. Spr. beseda Karel Visinko. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Knjižnica Sinjega galeba; 306), 206 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih | konji, odraščanje, smisel, vrednote, vrline, živali v domišljiji

Suhodolčan, Leopold: **Mornar na kolesu**. Ilustr. Aco Mavec. Spr. beseda Jože Zupan. Spr. besedilo Marija Suhodolčan Dolenc. Ljubljana: Karantanija, 2010. (Lastovka), 126 str. | P | 2. stopnja | ponatis, spremna beseda, spremno besedilo | odraščanje, spomini

To je že tretji ponatis zbirke dvajsetih črtic, ki je prvič izšla leta 1973. Leopold Suhodolčan (1928–1980) v njej popisuje spomine na otroštvo in mladost, ki se je sicer dogajala v nekem drugem času in v drugačnih življenjskih razmerah, vendar je njegova pripoved osredinjena na dogodek, ki ostaja blizu tudi doživljanju sodobnih otrok, predvsem pa je besedilo tekoče in privlačno, radoživo in napisano brez moraliziranja. Črno-bela ilustracija Aca Mavca duhovito in posrečeno upodablja jedro vsake zgodbe; tudi slikovna plat je s svojim dinamičnim ritmom torej blizu mladim bralcem, le na naslovnici žal ni dovršena (oblikovanje, barva, manjša izostrenost ilustracije). Na koncu knjige najdemo izvleček iz obsežne bibliografije Leopolda Suhodolčana, ki razkriva neizmerno bogastvo njegove ustvarjalnosti za otroke in mladino, od knjig do gledaliških, lutkovnih, radijskih in televizijskih iger, vključno z njegovimi deli, prevedenimi v tuje jezike. Knjiga je izšla ob petdesetletnici Bralne značke, ki sta jo osnovala prof. Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan, tedanji ravnatelj OŠ Prevalje, o čemer pripoveduje spremna beseda Jožeta Zupana.

Škrinjar, Polona: **Klapa Jòka Koprive**. Ljubljana: DZS, 1997. (Dober dan, roman!; 4), 155 str.
| P | 2. stopnja | o avtorjih | dečki, družčine, odraščanje, podeželje

Wilson, Jacqueline: **Najboljši prijateljci**. Prev. Mojca Topič. Ilustr. Nick Sharratt. Tržič: Učila International, 2004, 216 str.; Tržič: Učila International, 2005. (Žepna knjiga), 100 str.
| P | 2. stopnja | dekleta, odraščanje, prijateljstvo

Wilson, Jacqueline: **Punce v solzah**. Prev. Tatjana Žener. Ilustr. Petra Korenjak. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004. (Knjigožer), 215 str. | P | 2. stopnja | dekleta, odraščanje, prijateljstvo

Zep: **Titeuf. Ne mi težit!** Prev. Luka Novak. Ilustr. Zep. Ljubljana: Vale-Novak, 2009, 48 str.
| P | 2. stopnja | knjiga je del nanizanke, strip | odraščanje

Zupan, Dim: **Štirinajst in pol**. Ilustr. Andrej Čakš. Spr. beseda Janez Mušič. Ljubljana: Mladika, 2005. (Trepetlika), 136 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih
| babice, družčine, fantje, glasba, nasilje, odraščanje, osamljenost, šola

LEPOSLOVNE KNJIGE za učence v 3. triletju (knjige 3. in 4. stopnje)

Problemske knjige za učence tretjega triletja boste našli predvsem v zbirkah *Odisej* in *Andersenovi nagrajenci* založbe Mladinska knjiga, v zbirkah *Zorenje* in *Zorenje+* založbe Miš, v zbirki *Najst* Cankarjeve založbe, v zbirki *Romani Grlica* založbe Grlica idr. Spodbujajte učence, da sami predlagajo knjige, ki se jim zdijo primerne za obravnavo določene teme, da prinašajo tudi strokovne članke in drugo gradivo.

Ammaniti, Niccolò: **Jaz in ti**. Prev. Vera Troha. Ljubljana: Študentska založba, 2011. (Žepna Beletrina), 82 str. | M | 4. stopnja | fantje, odraščanje, samopodoba, strah

Bednarski, Piotr: **Modrikasti sneg**. Prev. Tatjana Jamnik. Ljubljana: Družba Piano, 2011, 158 str.
| M | 4. stopnja | o avtorjih | mladostniki, odraščanje, ujetništvo, vojne

Bevc, Cvetka: **Desetka**. Ljubljana: Arsem, 2011, 157 str.
| M | 4. stopnja | o avtorjih, slovar | mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, šola

Pričujoči roman je – kot pove že naslov – sestavljen iz zgodb desetih prijateljev, srednješolcev, ki jih zanimajo različne stvari, toda skupaj preživljajo prosti čas, se zabavajo in si tudi pomagajo. Gre torej za roman s kolektivnim junakom: deset prijateljev, deset izpovedi, deset notranjih bitk. Vsi so del iste klape, in čeprav govorijo tudi drug o drugem, vsak junak razkriva predvsem svoje »bolečine odraščanja«. Noben ne izstopa, hkrati pa je vsak član desetke prepričljivo oblikovan posameznik, ki bralca pritegne in prepriča s svojo izpovedjo: malce nerodni Jups je zaljubljen v lepo Barbi, Petja zase misli, da ni nič posebnega, Fiksiju pa se nasprotno zdi zelo posebna, Roberta je zaprisežena alpinistka, Aška je navdušena pianistka in tu so še gej Kroki, z računalniki obseden Jojo ter bodoča igralka Janča.

Mladi bralci se bodo najbrž zlahka poistovetili s tem ali onim junakom, pa tudi z vso skupino, ki z različnimi problemi izziva raznovrstna doživljanja in razmišljanja, spodbuja pogovor med vrstniki ter pogovor med mladimi in vzgojitelji, saj je mladostniški roman lahko v bralni izziv tudi odraslim. Predvsem mlade bralce pa bo zagotovo pritegnil tudi ponekod prisotni sodobni najstniški žargon. Ker vključuje tudi znakovni sistem mobilcev in facebooka, je avtorica romanu dodala slovarček najpogostejših izrazov internetnega pogovora.

Block, Francesca Lia: **Echo**. Prev. Nataša Švab. Ljubljana: Grlica, 2003. (Romani Grlica), 157 str.

23. otroški parlament
ODRAŠČANJE

| M | 3. stopnja | dekleta, družina, matere, mladostniki, očetje, odraščanje

Bowler, Tim: **Iskalec zvezde**. Prev. Anja Kokalj. Spr. beseda Vladimira Rejc. Ljubljana: Grlica, 2005, 347 str. | M | 3. stopnja
| družina, fantje, glasba, invalidnost, ljubezen, nasilje, odraščanje, prestopniki, slepota, smrt, žalovanje

Bunney, Ron: **Potoni ali splavaj**. Prev. Primož Kuštrin. Dob pri Domžalah: Miš, 2003. (Zorenja), 230 str. | M | 3. stopnja | o avtorjih, za pogovore o knjigah
| fantje, mladostniki, morje, odraščanje, prestopniki, prijateljstvo

Chun Sue: **Pekinška punčka: kontroverzni roman o krutem odraščanju nove generacije**.
Prev. Ljubica Klančar. Tržič: Učila International, 2005, 211 str.; 2006. (Žepna knjiga), 240 str.
| M | 4. stopnja | za pogovore o knjigah | dekleta, glasba, Kitajska, mladostniki, odraščanje, spolnost

Zbirka kratkih, fragmentarnih besedil, ki še najbolj spominjajo na dnevniške zapiske, so osupljivo iskrene, z liričnostjo in čustvi nabite, eruptivne in razpoloženske izpovedi, ki razkrivajo boleče odraščanje šestnajstletne »pekinške punčke«. V njih z neusmiljeno odkritosrčnostjo razkrije podobo sodobnega Pekinga, ki se nezadržno spreminja v enega od velikih globalizacijskih središč, kot jih določajo ikone popularne kulture: zlasti glasba, moda in sodobna informacijska tehnologija. Vse to počasi vdira v življenje kitajskih mladostnikov, ki se čedalje močneje upirajo vzorcem tradicionalne kitajske družbe, šole in družine. Kljub predstavljenemu pa besedilo ni sociološka študija o sodobni Kitajski, temveč prej pogumen uvid v čustveni svet viharniškega obdobja odraščanja, ki se nehote, a zelo prepričljivo izmika trenutno pomembnim časovnim, krajevnim in generacijskim opredelitvam.

Čater, Dušan: **Pojdi z mano**. Spr. beseda Gorazd Trušnovc. Novo mesto: Goga, 2008. (Lunapark), 284 str. | M | 3. stopnja
| mladostniki, odraščanje, podeželje, potovanja, preživetje, Slovenija

Zgodba se začne kot nastavek problemskega mladostniškega romana. Glavni protagonist Manc se tik pred koncem šolskega leta znajde pred izključitvijo, saj je po krivem obtožen kraje mobilnega telefona. S svojimi problemi se ne more zateči nikamor, še najmanj domov, kjer ga čaka oče alkoholik. Priložnost za začasni pobeg iz situacije se pokaže, ko se s sošolci na njegovo pobudo odpravijo po gradivo za šolsko fotografsko razstavo na zapuščeno domačijo njegovega deda. Z Mancem gredo še trije najstniki, ki so precej različni med seboj in jih avtor sicer skopo, vendar psihološko dobro določi. Njihov »izlet« se že po nekaj urah sprevrže v nepričakovano srhljivko. Mestni otroci, ki večino časa preživijo na betonskih stopnicah, pred televizorjem in računalnikom, in ki komunicirajo predvsem preko mobija, podeželje in njene prebivalce doživljajo kot grozljivko. Avtor bralca spretno vodi in mu daje na pravih mestih ključne informacije, pri čemer ves čas spodbuja spraševanje o tem, kje se grozljivo v resnici dogaja – znotraj protagonistov samih ali v resničnosti zunaj njih – in zglede vzdržuje srhljivo napetost, mimo (rahlo čudežno) srečne razrešitve »problemske« linije romana, vse do konca ... Ob vsem je treba pohvaliti spremno besedo Gorazda Trušnovca.

Davies, Anita: **Poletno sanjarjenje**. Prev. Jelka Capuder. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996. (Knjigožer), 111 str. | M | 3. stopnja | dekleta, ljubezen, mladostniki, odraščanje, počitnice

Dim, Dušan: **Distorzija**. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2005. (Najst), 319 str.; Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, 2007. (Zlata bralka, zlati bralec), 256 str.
| M | 4. Stopnja | glasba, mladostniki, odraščanje, punk

Silovita, z etično poanto prežeta in prepričljiva pripoved mladega avtorja je prvenec, ki zaradi svoje univerzalnosti presega generacijske okvire. V osredju romana je punk, ki pa za njegovo sporočilnost niti ni zelo pomemben, saj govori o mladostniku, ki mu s pomočjo glasbe uspe odrasti: gimnazijec, upornik, sin proletarskih staršev, ljubljanski uličar in punkovski zanesenjak si želi iz razjarjenega prezira do potrošniške MTV-jevske glasbene produkcije osnovati bend s pristnim punkovskim izrazom in ga predstaviti na svojem prvem koncertu. Petnajstletni Piksi je ob tem povečini "samotni jezdec", zaznamovan s številnimi primanjkljaji (brez

glasbene opreme, pevca, razumevajočih staršev), zato je glasba zanj tudi način iskanja lastne identitete. Ob tem mora premagati številne zunanje in notranje ovire in doživeti pomembno notranjo preobrazbo: odkriti trdnost, ki temelji na moči lastne ustvarjalnosti.

Doherty, Berlie: **Hči morja**. Prev. Karin Pečnikar. Spr. beseda K[arin] P[ečnikar]. Tržič: Avrora, 2010, 126 str. | M | 3. stopnja | o avtorjih, spremna beseda
| dekleta, delfini, fantastična bitja, morje, odraščanje, preobrazbe

Dolenc, Mate: **Golo morje**. Ljubljana: DZS, 2005. (M knjiga), 175 str.
| M | 4. stopnja | nova izdaja, za pogovore o knjigah
| družina, mladostniki, morje, odraščanje, počitnice

Eckersley, Jill: **Moj fant je starejši od mojega očeta**. Prev. Karmen Filipič. Ljubljana: Grlica, 2000. (Izpovedi), 182 str. | M | 3. stopnja | ljubezen, odgovornost, odraščanje

Eugenides, Jeffrey: **Deviški samomori**. Prev. Irena Duša. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2002. (Najst), 226 str. | M | 4. Stopnja
| družina, fantje, matere, nesoglasja, odraščanje, samomor, samopodoba, sestre

Gelasimov, Andrej Valer'evič: **Leto prevar**. Prev. Lijana Dejak. Ljubljana: Modrijan, 2011. (Bralec), 287 str. | M | 4. stopnja | mladostniki, odraščanje, prevare, Rusija

Glazebrook, Chrissie: **Norolescenti**. Prev. Irena Duša. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2003. (Najst), 348 str. | M | 4. stopnja | za pogovore o knjigah
| mladostniki, odraščanje, odvisnosti, prestopniki, smrt, starši, stiske

Glavič, Goran: **Celovečerni film: mladinski roman**. Murska Sobota: Franc-Franc, 2011. (Mega), 76 str. | M | 4. stopnja | o avtorjih | film, mladostniki, odraščanje, počitnice

Guy, Rosa: **Prijateljci**. Prev. Vladka Štivan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992. (Zlata knjiga), 192 str. | M | 3. stopnja | nova izdaja, o avtorjih, ponatis
| dekleta, družina, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, večkulturnost

Hartnett, Sonya: **Metulj**. Prev. Dušan Ogrizek. Spr. beseda Dragica Haramija. Dob pri Domžalah: Miš, 2010. (Najnaj), 285 str. | M | 3. stopnja | o avtorjih, spremna beseda, za pogovore o knjigah
| dekleta, družina, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, skrivnosti

Avstralska pisateljica, prejemnica številnih nagrad s področja (mladinske) književnosti, med drugim prestižne nagrade Astrid Lindgren Memorial Award (2008), piše literaturo za otroke, mladostnike in odrasle, oziroma literaturo, ki je hkrati vznemirljiva za različne starostne skupine bralcev. Takšna »crossover literatura« je tudi roman o najstnici Rozini, pravzaprav o zelo kratkem obdobju njenega življenja. Godi se namreč v času priprav na praznovanje njenega štirinajstega rojstnega dne, ki ga slavljena občuti kot neki mejnik, prestop v svet odraslosti. Dekle je na robu svojega otroštva, sooča se z odnosi s starši in bratoma, predvsem pa z vrstnicami in tudi z elegantno sosedo, ki ji je za vzgled. Od vsega pa je Rozini najtežje soočanje s samo seboj, z lastnimi pomanjkljivostmi in s koncem svojih sanjarjenj. Gre za odraščanje, realnejše sprejemanje ljudi, sveta in življenja, za sprijaznjenje s tem, kakršni smo. Rojevanje metulja iz varne bube otroštva in domišljije je boleče in težko. Iluzij je skorajda konec, ne pa tudi pričakovanj in hrepenenja. Roman, ki je tako predvsem psihološki portret odraščajoče štirinajstletnice, pripoved o njeni »bolečini odraščanja«, je obenem subtilno tkan iz cele vrste drobnih dogodkov, občutenj in misli drugih oseb ter iz nians v njihovih medsebojnih odnosih. Čeprav po obrtni plati (literariziranju teme) ne prinaša ničesar zares novega, ga priporočamo v branje občutljivejšim bralcem, tudi odraslim, ne le mladostnikom.

23. otroški parlament
ODRAŠČANJE

Hill, David: **Saj bo bolje!** Prev. Marta Poljanšek. Dob pri Domžalah: Miš, 2005. (Zorenja), 160 str.
| M | 3. stopnja | o avtorjih | divjina, očetje, odraščanje, prijateljstvo, pustolovščine, sinovi, smrt

Ingolič, Anton: **Mladost na stopnicah**. Ilustr. Melita Vovk-Štih. Spr. beseda Bogomil Gerlanc, Marijan Tršar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976. (Zlata knjiga), 225 str. | M | 3. stopnja | o avtorjih

Jarunková, Klára: **Edinka**. Prev. Zdenka Škerlj-Jerman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1972. (Knjižnica Sinjega galeba; 159), 259 str. | M | 3. stopnja | o avtorjih
| dekleta, odraščanje, puberteta, zaljubljenost

Johnson, Pete: **Potegavščina**. Prev. Vojko Šinigoj. Ljubljana: Grlica, 2004. (Romani Grlica), 199 str.
| M | 3. stopnja | humor, za pogovore o knjigah | dnevniki, fantje, ljubezen, mladostniki, odraščanje

Petnajstletni Will še vedno nima dekleta in sošolci se mu zaradi tega radi posmehujejo. Iz te stiske in malo tudi po naključju si izmisli potegavščino, v katero se, zanimivo, vključi tudi njegov oče. Toda kaj hitro sprevidita, da sta šla predaleč in si izmislita primeren izgovor, da jo lahko končata. Willu pa potegavščina vendarle prinese ne le nekaj ugleda med sošolci, ampak tudi precej izkušenj. Roman se konča z odprtim, pozitivno naravnanim pričakovanjem: Willu dekleta niso več tako popolnoma nedoumljiva skrivnost, kar pa seveda ne pomeni, da skrivnosti ni več, in komaj čaka, da jo doživi. S tem sporočilom bo roman najbrž dobrodošel marsikateremu najstniku v pričakovanju prve velike ljubezni. Obenem je privlačen in lahkoten za branje, napisan je v obliki dnevnika, mestoma, ko je dogajanje zelo napeto, pa je razdeljeno kar po posameznih urah.

Jurca, Branka: **Ko zorijo jagode**. Ljubljana: DZS, 2005. (M knjiga), 221 str.
| M | 3. stopnja | ponatis | dekleta, družina, ljubezen, Ljubljana, mladostniki, odraščanje, Slovenija

Kajzer, Janez: **Klub v črnem**. Spr. beseda Janez Kajzer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1985, 171 str.
| M | 3. Stopnja | mladostniki, odraščanje

Karlovšek, Igor: **Matej**. Spr. beseda Irena Matko Lukan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Odisej), 223 str. | M | 4. stopnja | o avtorjih, spremna beseda
| družina, ljubezen, mladostniki, očetje, odraščanje, razumevanje, samopodoba, smrt, žalost

Kovič, Amadea: **Zakaj pa ne?** Ilustr. Tanja Komadina. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Knjižnica Sinjega galeba; 328), 275 str. | M | 4. stopnja | dnevnik, humor, literarna ustvarjalnost otrok
| dekleta, odraščanje

Lainšček, Feri: **Ajša Najša**. Ljubljana: DZS, 2005. (M knjiga), 159 str.
| M | 3. stopnja | ponatis | dekleta, mladostniki, odraščanje

MacFarlane, Aidan; McPherson, Ann: **Skrivni dnevnik mladega hipohondra**. Prev. Vasja Cerar. Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992. (Knjižnica Sinjega galeba; 279), 148 str.
| M | 3. stopnja | poučno leposlovje | fantje, mladostniki, odraščanje, puberteta, zdravje

MacFarlane, Aidan; McPherson, Ann: **Tudi jaz ljubim zdravje**. Prev. Vasja Cerar. Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993. (Knjižnica Sinjega galeba; 282), 187 str.
| M | 3. stopnja | poučno leposlovje | dekleta, mladostniki, odraščanje, puberteta, zdravje

Mahy, Margaret: **24 ur**. Prev. Andrea Švab. Spr. beseda Tilka Jamnik. Dob pri Domžalah: Miš, 2007. (Najnaj), 250 str. | M | 4. stopnja | o avtorjih
| drugačnost, mladostniki, odraščanje, samomor, ugrabitve, vrednote

Dogajanje v romanu novozelandske avtorice, ki je leta 2006 postala Andersenova nagrajenka, je skrčeno na 24 ur, v katerih glavni junak Ellis - zvenelo bo klišejsko - iz fanta tako rekoč čez noč postane moški. Ko se iz internata vrne domov na zaslužene poletne počitnice, si obljubi "divje dogodivščine" in krepko porcijo dobi že prvi dan, v katerem se pošteno zabava, dobi novo pričesko in tetovažo, v praksi preizkusi in potrdi svoj igralski

talent, se dokončno sooči s smrtjo prijatelja Simona, se zaljubi in odljubi in iz rok ugrabitelja reši dojenčico. Med junaki sicer velja posebej izpostaviti tudi Jackieja, ki ga je Mahyjeva zastavila kot klovnsko, tragikomično figuro, ki nam gre na živce z isto lahkoto, s kakršno se nam minuto kasneje (spet) priljubi. Roman, ki ga preveva skrivnostno ozračje in v katerem smo priča vratolomnim akcijam, se torej izkaže za napeto in intenzivno branje.

Marchetta, Melina: **Piskačev sin**. Prev. Nataša Grom, Marko Zupančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Zorenja +), 289 str. | M | 4. stopnja | o avtorjih
| družina, fantje, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, težave

Marchetta, Melina: **Reševanje Francesce**. Prev. Danica Majer Leban. Dob pri Domžalah: Miš, 2007. (Zorenja +), 224 str. | M | 4. stopnja
| bolezn, dekleta, depresija, matere, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo

V ospredju romana je soočanje šestnajstletne Francesce z materino depresijo. Energična in (pre)skrbna mati naenkrat ostane v postelji, povsem pasivna in čustveno zlomljena. Družini umanjka samoumevna podpora, tako da se oče in oba otroka počutijo povsem izgubljene. Francesca je prisiljena v samostojno soočanje s situacijo, ki jo še zaostrita prva zaljubljenost in iskanje svojega mesta na novi šoli, kjer prevladujejo dečki in kamor se je vpisala po materini želji. Zgodba je prepričljiva zaradi kompleksnega in poglobljenega razprtja problematike: postavljena je v specifično okolje italijanske družine v Avstraliji, liki – predvsem osrednji lik Francesce – so psihološko natančno izrisani, vzroki za materino depresijo, ki jih skupaj z glavno junakinjo spoznavamo postopamo, so prepričljivo izbrani in prikazani. Najbolj pa bralca nedvomno pritegne tenkočuten prikaz izjemno tesnih, pa vendarle prav zato občutljivih odnosov med družinskim člani, predvsem med materjo in hčerko.

Minte-König, Bianka: **Zbirka Ljubezen in skrivnost** (več naslovov: Ljubezen in film, Ljubezenski kviz & konjski poljub, Ljubezenski napoj & čokoladni poljubček, Prepovedano poljubljanje & ukradena srca, Zvezdnštvo & ljubezenske težave. Več prevajalcev. Ljubljana: DZS.
| M | 3. stopnja | knjige so del nanizanke, o avtorjih
| mladostniki, odraščanje, ljubezen

Modini, Luana: **Novo srce: (30 dni pri 18-ih)**. Prev. Veronika Simoniti. Spr. beseda Lenart Zajc. Novo mesto: Goga, 2011. (Lunapark), 229 str.
| M | 4. stopnja | o avtorjih, spremna beseda | mladostniki, odraščanje

Muck, Desa: **Hči lune**. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Žepnice), 143 str.
| M | 3. stopnja | nova izdaja, ponatis | dekleta, ljubezen, mladostniki, počitnice

Muck, Desa: **Lažniva Suzi**. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Žepnice), 194 str.
| M | 3. stopnja | nova izdaja, o avtorjih
| dekleta, družina, Ljubljana, mladostniki, odraščanje, Slovenija

Muck, Desa: **Zbirka Blazno resno o ...** (4 naslovi: Blazno resno o seksu, Blazno resno o šoli, Blazno resno popolni: knjiga namigov za najstniški bonton, uporabna tudi v našem osončju, Blazno resno zadeti. Ilustr. Matej De Cecco.. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011.
| P | 2. stopnja | nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, spremna beseda

Posamezni naslovi uspešne zbirke Blazno resno o ... izpred več kot deset let (tedaj jo je ilustriral Igor Ribič) doživljajo ponovne izdaje. Avtorica Desa Muck je besedilo mestoma dopolnila in posodobila, ilustrator Matej de Cecco pa je prispeval črno-bele ilustracije (barvne so le na platnicah), ki so sodobnejše, mestoma stripovske, predvsem pa bolj v skladu s posodobitvami v tekstu, ki ga slike odlično dopolnjujejo in poglobljajo. Zbirka obravnava »večne« probleme odraščajoče mladine: primerno vedenje, spolnost, šolo itn. Pisateljica je razumevajoča, na strani otrok, pa vendar jim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S pozitivno naravnanim in humornim pristopom spretno krmari med vzgojnostjo in uporništvom, kar je še posebej

privlačno in dobrodošlo. Vsaka knjiga je priročnik z nešteti nasveti o določenem problemu, obenem pa se bere tudi kot privlačna zgodba, ki pa – prav zaradi vzgojnosti – nima večjega literarnega presežka. Na koncu večine knjig je nekaj koristnih naslovov, kamor se mladi v stiski (npr. pri spolnosti) lahko obrnejo, na hrbtni strani knjig pa so simpatična vabila k branju.

Omahen, Nejka: **Oh, ta kriza!** Ljubljana: DZS, 2010, 367 str.
| M | 3. stopnja | dekleta, družina, matere, mladostniki, odraščanje, šola

Omahen, Nejka: **Silvija.** Ljubljana: DZS, 1999. (Dober dan, roman!; 13), 238 str.
| M | 3. stopnja | dekleta, mladostniki

Omahen, Nejka: **Spremembe, spremembe.** Ljubljana: DZS, 2007, 384 str.
| M | 3. stopnja | ljubezen, ljubosumje, mladostniki, odraščanje

Paušič, Olga: **Junaki.** Ilustr. Alenka Sottler. Maribor: Obzorja, 1999. (Mlada Obzorja), 196 str.
| M | 3. stopnja | družina, fantje, mladostniki, odraščanje, šola

Pennac, Daniel: **Gospodje otroci.** Prev. Alenka Moder Saje. Spr. beseda Mateja Seliškar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. (Odisej), 189 str.
| M | 3. stopnja | o avtorjih | družina, mladostniki, odraščanje

Pikalo, Matjaž: **Vrtnar na jezeru.** Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Knjigožer), 251 str.
| M | 3. stopnja | dnevnik
| družine, družina, fantje, mladostniki, odraščanje, počitnice, podeželje, vrtnarstvo

Pregl, Slavko: **Car brez zaklada.** Spr. beseda Dragica Haramija. Novo mesto: Goga, 2009. (Lunapark), 165 str. | M | 3. stopnja | o avtorjih, spremna beseda | mamila, mladostniki, odraščanje, zlorabe

Roman v že začrtanem slogu zbirke Lunapark razgrinja kompleksno zrcalo sodobni najstniški populaciji. Naslovni junak se po končanem prvem letniku odloči za dobro plačano počitniško delo smetarja. Prva smetarska vožnja pa je hkrati tudi sprožilni moment poletne avanture, ki vsebuje tako prvo ljubezen, kot vstop v svet preprodajanja drog, razpre problem medgeneracijskih konfliktov, predvsem pa ponudi podlago za kompleksno samoanalizo junaka, zaradi česar bi lahko govorili tako o problemskem kot o razvojnem romanu. Avtorju uspe ustvariti žive in domišljene like, jih vpeti v aktualne situacije brez pretiravanja in pretiranega dramatiziranja, v katera pogosto zapada sodobni problemski roman ter hkrati v dialoge prepričljivo ujeti jezik mlajših generacij. Le "kolikor toliko spodoben" izkupiček glavnega lika na srednji kovinarski šoli, ki se skozi zgodbo vedno bolj izrisuje kot nedvomno inteligenčen, iznajdljiv in trdno stoječ na tleh, izpade nekoliko presenetljivo.

Pregl, Slavko: **Geniji brez hlač.** Ilustr. Gašper Rus. Radovljica: Didakta, 2009, 240 str.
| M | 3. stopnja | o avtorjih | fantje, mladostniki, novinarstvo, odraščanje

V središče najstniškega romana je postavljeno vsakdanje življenje dijakov iz centra strokovnih šol, ki se razkriva v odnosu do staršev in učiteljev, vrstnikov, nasprotnega spola, ne nazadnje tudi do problemov lastnega odraščanja. Čeprav so zgodbe posameznih junakov izrisane s prepričljivo psihološko motiviranostjo in predstavljajo več vzporednih pramenov romana, pa je povezovalni element zagotovo najstniška družina kot celota, predstavljena z dobro mero humorja, ki izstopa zlasti v dialogih, začinjena s slikovitimi najstniškimi besednjakom. Raznolika, pogumna, samosvoja in ustvarjalna družina bistrih mladih ljudi z izoblikovanimi stališči se ob prvih ljubezenskih izkušnjah in drugih manj prijetnih preizkušnjah odraščanja spopade tudi s problemom odgovornosti. Biba, Špela, Pika, Kocka, Razmeš, Bob, Genij, Pesnik, Pipi, Žan, Miha, Bajsi in Armani doživijo pravo iniciacijo v svet odraslih, ko se kot uredniški odbor dogovorijo za izid šolskega elektronskega glasila UŠEČ. Svojega novinarskega poslanstva se lotijo resno, nekoliko zaletavo, a predvsem s simpatično-naivnim mladostniškim navdušenjem. Mladi pisci se odkritosrčno in brez dlake na jeziku lotijo kritike sodobne družbe, predvsem njenih najbolj nevralgičnih točk, ki na različne načine prizadenejo tudi njih same. Ob tem se

nevarno približajo meji, ki jo družba odraslih še priznava za sprejemljivo, in se prvič resno soočijo s problemom odgovornega izrekanja. Avtor, letošnji dobitnik Župančičeve nagrade, je ves čas na strani "genijev brez hlač", ki želijo spreminjati svet. Brez odvečnega moraliziranja, s simpatijo in poslušom za potrebe in probleme mladih ter z veliko mero zaupanja vanje spremlja njihovo zaletavost in brezkompromisnost, ki bi jih zaradi neizkušenosti lahko pripeljala tudi v resne težave. Roman je priporočljivo branje tudi za odrasle.

Procházková, Iva: **Goli**. Prev. Irena Samide. Spr. beseda Bojan Dekleva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Odisej), 292 str. | M | 4. stopnja | o avtorjih, spremna beseda
| bogastvo, mladostniki, odraščanje, revščina, samopodoba, zapostavljenost

Robertson, Claire: **Pisma zaljubljenih najstnice**. Prev. Savina Zwitter. Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996. (Knjižnica Sinjega galeba; 288), 192 str.
| M | 3. stopnja | pismo | dekleta, mladostniki, odraščanje, puberteta

Rode, Jože: **Zbirka Pet letnih časov: poletje, jesen, zima, pomlad in ljubezen** (več naslovov: Kaj pa Anamarija? Na potezi si, Vili! Ostali so samo še spomini, Valuk Prvi Veličastni, Več kot teden, Vsega je kriva Hedika, Zakaj je prišla Nevija?) Ilustr. Ktra Štrukelj. Spr. beseda Dušan Čater. Ljubljana: Karantanija, 1998. | M | 3. stopnja | knjiga je del nanizanke, o avtorjih
| družčine, ljubezen, mladostniki, odraščanje

Rozman, Smiljan: **Ta glavna Urša**. Ljubljana: DZS, 2005. (M knjiga), 184 str.
| M | 3. stopnja | nova izdaja, ponatis | dekleta, mladostniki, odraščanje

Rudolf, Mojca: **Ljubezen.si: mladinski ljubezenski roman**. Ljubljana: Genija, 2006, 157 str.
| M | 3. stopnja | o avtorjih | ljubezen, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo

Russell, Rachel Renee: **Zguba dnevnika: zgodbe iz ne preveč pravljичnega življenja**.
Prev. Simonca Cesar. Izola: Grlica, 2012, 282 str.
| P | 2. stopnja | dnevnik | dekleta, odraščanje

Salinger, Jerome David: **Varuh v rži**. Prev. Boris Jukić. Spr. beseda Andrej Blatnik. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Žepnice), 288 str.
| M | 4. stopnja | nova izdaja, ponatis | fantje, mladostniki, odraščanje

Scheerer, Jana: **Ljubim Elvise**. Prev. Andrea Švab. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Zorenja), 222 str.
| M | 4. stopnja | dekleta, mladostniki, odraščanje, samopodoba

Smolnikar, Breda: **Popki**. Ilustr. Melita Vovk-Štih. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1973. (Knjižnica Sinjega galeba; 173), 88 str.; Ilustr. Andrej - Čop Brumen. Ljubljana: samozaložba, 1999, 124 str.
| M | 3. stopnja | dekleta, mladostniki, odraščanje

Strong, Jeremy: **Brihta**. Prev. Tomaž Meze. Ilustr. Seb Burnett. Ljubljana: Grlica, 2007. (Romani Grlica), 256 str. | M | 3. stopnja | humor, strip | fantje, mladostniki, odraščanje, puberteta

Škrinjar, Polona: **Zorenje divjih drnosljev**. Ilustr. Dunja Kofler. Ljubljana: Prešernova družba, 2007. (Koledarska zbirka), 147 str. | M | 3. stopnja | humor
| družina, fantje, mladostniki, običaji, odraščanje, podeželje, prijateljstvo, spomini, šola, zaljubljenost

Drnoslji so slivam podobni sladki rumeni sadeži, ki imajo v spominski pripovedi Polone Škrinjar simbolični pomen: so sladki sadovi prve ljubezni, hkrati pa tudi odraščanja, zorenja in minevanja. Zgodba je postavljena v prva desetletja po drugi svetovni vojni, na podeželje, v "Titovo državo", konkretno v vas Rogovilo pod Jelovico.

V prvoosebni, s humorjem in čustvi nabiti pripovedi šestošolca File (Filipa) Rodarja sledimo zgodbam iz življenja njegove družine, sosedov, znancev in vaških posebnežev, katerih usode nam pripovedovalec razkriva z neprikrito simpatijo, ki mestoma spominjajo na pripovedi Berte Golob ali Mihe Matèta. Jedro pripovedi je grenko-sladka ljubezenska zgodba med Filipom in Loni, ki jo prekine dekličin nenaden odhod v mesto. Pripoved je prijazno in nostalgичno zaverovana v harmonijo in idiličnost življenja na podeželju, kjer so odnosi še prežeti s toplino in skrbjo za posameznika, kamor pa vse pogosteje vdirajo meščanske vrednote, ob čemer avtorica ne skriva svojega obžalovanja. V tem smislu je zgodba o mladosti in ljubezni ne glede na čas, ki ga opisuje, nadgeneracijska, in jo je vredno priporočiti tudi današnji mladini.

Šmahelová, Helena: **Mladost na krilih**. Prev. Branimir Kozinc. Ilustr. Zdenek Filip. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1959. (Knjižnica Sinjega galeba; 57), 267 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih | dekleta, mladostniki, odraščanje, šport

Tamaro, Susanna: **Pojdi, kamor te vodi srce**. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2006. (Žepnice), 138 str.

| M | 4. stopnja | nova izdaja, o avtorjih, za pogovore o knjigah

| babice, dekleta, družina, matere, odraščanje

Thompson, Craig: **Odeje: roman v stripu**. Prev. Mojca Krevel. Ilustr. Craig Thompson. Ljubljana:

Mladinska knjiga, 2006. (Odisej), 588 str. | M | 4. stopnja | za jezikovno vzgojo

| drugačnost, družina, fantje, ljubezen, mladostniki, odraščanje, vera, vrednote

Odeje mladega ameriškega striparja Craiga Thompsona so devet poglavij obsegajoč roman v stripu. Vsa se vrtijo okoli Craiga iz Wisconsina, ki odrašča v tradicionalnem okolju, obkrožen s fanatičnimi verniki, nezdravo vkalupljenimi v cerkveno ideologijo. Slednji sta žal podlegla tudi njegova starša, ki mu vztrajno grenita življenje; avtor tako na več mestih nazorno pokaže, kako težko je v takšnem omejenem (družinskem in družbenem) okolju sprejemati odločitve in si po lastni meri krojiti življenje. Primer? Craig, ki se je že kot otrok pred neprijazno stvarnostjo zatekal k risanju, se želi vpisati na likovno akademijo, kar pa mu župnik močno odsvetuje z argumentom, da tam rišejo gole ljudi, zaradi česar lahko mladi postanejo homoseksualci! Odeje so torej simpatična, grenko-sladka, nekoliko nostalgična, vendar ne sentimentalna zgodba o odraščanju, zaljubljanju in težavnem iskanju identitete, njen čar pa se skriva predvsem v vizualni plati, ki ji poznavalci stripovske umetnosti priznavajo izvirno kompozicijo in odlično risbo s čopičem. In brez skrbi: knjiga na videz strašljive debeline je obvladljiva v nekaj urah!

Townsend, Sue: **Skrivni dnevnik in Rastoče težave Jadrana Krta**. Prev. Vasja Cerar. Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000. (Domen), 362 str.

| M | 3. stopnja | dnevnik, humor, knjiga je del enotne zgodbe

| dnevniki, družina, fantje, ljubezen, mladostniki, odraščanje, puberteta, samopodoba, šola

Townsend, Sue: **Skrivni dnevnik Jadrana Krta, starega 13 3/4**. Prev. Vasja Cerar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Žepnice), 239 str. | M | 3. stopnja | dnevnik, humor, knjiga je del enotne zgodbe,

ponatis | dnevniki, družina, fantje, ljubezen, mladostniki, odraščanje, puberteta, samopodoba

Vail, Rachel: **Zbirka Prstan prijateljstva** (več naslovov: Ko bi le vedela, Še mar mi ni, Tekmovanje v priljubljenosti, Zakaj pa so prijatelji? Zapolniti praznino). Prev. Katarina Jelenc. Ljubljana: Grlica, 2001. | M | 3. stopnja | knjige so del nanizanke

| dekleta, družina, ljubezen, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo

Velikonja, Irena: **Lestev do neba**. Ljubljana: Mladika, 2010. (Majnice), 222 str.

| M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah

| dedki, družina, matere, mladostniki, očetje, odraščanje, odtujenost, potrošništvo, tranzicija

Velikonja, Irena: **Leto v znamenju polža**. Ljubljana: DZS, 2008, 238 str.

| M | 3. stopnja | mladostniki, odraščanje, šola, zaljubljenost

Velikonja, Irena: **Poletje na okenski polici**. Ljubljana: DZS, 2006. (Dober dan, roman!; 32), 196 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih, za pogovore o knjigah

| dekleta, družina, ljubezen, ločitve, matere, mladostniki, odraščanje, počitnice, poletje

Knjiga je prvenec avtorice, ki prepriča predvsem z uvidom v psihologijo starejših najstnikov. Tega razgrinja ob petnajstletni prvoosebni pripovedovalki, ki je sicer kot sleherni posameznik v marsičem unikatna: predvsem kot otrok ločenih staršev, na nek način 'nezaželen otrok', ki živi skupaj s svojo mladostno mamo, je precej bolj odrasla od svojih vrstnikov. Takšen psihološki profil tudi določa dogajanje odločilnega poletja v njenem življenju: deloma v dobesednem in predvsem metaforičnem pomenu se ga odloči preživeti na okenski polici ter z nje rešiti svoj ljubezenski problem, odnos s preveč zaščitniško mamo in širšo družino; prek tega zori tako v socialnem in intelektualnem smislu.

Vidmar, Janja: **Aknožer**. Tržič: Učila International, 2005. (Žepna knjiga), 136 str.

| M | 3. stopnja | ponatis | dekleta, mladostniki, odraščanje

Vidmar, Janja: **Angie**. Spr. beseda Ana Duša. Novo mesto: Goga, 2007. (Lunapark), 240 str.

| M | 4. Stopnja | dekleta, družina, hčere, ločitve, matere, mladostniki, nova duhovnost, odraščanje

Vidmar, Janja: **Brez**. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Iziberi), 184 str.

| M | 4. stopnja

| besedilo tudi dramatizirano, spremna beseda | fantje, mladostniki, odraščanje, rojstni dan

Vidmar, Janja: **Manca & rock**. Spr. beseda Ljubica Rodošek. Ljubljana: Karantanija, 2003. (Najhit), 116 str. | M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah

| dekleta, glasba, mladostniki, odraščanje, zvezdnitvo

Vidmar, Janja: **Pink**. Ilustr. Urh Sobočan. Spr. beseda Dragica Haramija. Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, 2010. (Zlata bralka, zlati bralec), 139 str.

| M | 3. stopnja | humor, nova izdaja, o avtorjih, spremna beseda, za pogovore o knjigah

| dekleta, družina, Jugoslavija, Maribor, mladostniki, odraščanje, Slovenija, socializem, subkultura, Tito - Josip Broz (1892-1980)

Avtorica je leta 2009 za mladinski roman Pink prejela nagrado večernica za leto 2008; naslednje leto ga je Društvo Bralna značka ponatisnilo v zbirki Zlata bralka, zlati bralec. Roman z avtobiografskimi elementi pripoveduje o mladosti v Mariboru v sedemdesetih letih. Glavna junakinja Janca se, kot se za mladostnico spodobi, spopada sama s seboj, z družino, s šolo, se išče v različnih družbah, se zaljublja in odljublja ... in odrašča ... Ena poglavitnih odlik tokratnega avtoričinega pripovedovanja je obilica humorja in (samo)ironije, ki ju spretno uporabi vedno, ko bi se ji utegnil zgoditi prehud zdrs v nostalgijo. Tretjeosebno pripoved učinkovito dopolnjujejo dialogi, dosledno in koherentno zapisani v »mariborščini«, znotraj katere avtorica s pomočjo različnih jezikovnih sredstev niansira generacijske in osebne lastnosti posameznih likov ter jih na ta način karakterizira. Besedilo bralcu poleg zgodbe neke mladosti ponuja vpogled v sploh ne samo svetlo življenje v zadnjih letih Titove Jugoslavije v Mariboru. Knjiga, ki jo avtorica še posebej posveča svoji generaciji, je zagotovo dobro branje za mnogo širši krog bralske publike, začevši z generacijo današnjih mladostnikov.

Wich, Henriette: **Kairo in prva ljubezen**. Prev. Simona Gonza. Spr. beseda Matjaž Kačičnik. Ljubljana: Karantanija, 2008. (Gener@cije), 183 str.

| M | 3. stopnja | Egipt, Kairo, mladostniki, odraščanje, tujina, večkulturnost, zaljubljenost

Wilson, Jacqueline: **Učne ure ljubezni**. Prev. Nina Cedilnik Frua. Ilustr. Nick Sharratt. Tržič: Učila International, 2006, 256 str. | M | 3. stopnja | dekleta, drugačnost, družina, knjige, ljubezen, očetje, odraščanje, strpnost, šola, učitelji, umetnost

Yiannakopoulou, Hara: **Leto**. Prev. Vojko Šinigoj. Ljubljana: Grlica, 2004. (Svet je eden), 127 str. | M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah | dekleta, ljubezen, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, smrt

Yoshimoto, Banana: **Adijo, punca**. Prev. Mirjam Čuk Moishi. Spr. beseda Tomo Virk. Ljubljana: Karantanija, 2008. (Gener@cije), 143 str. | M | 3. stopnja | o avtorjih | bolezn, drugačnost, invalidnost, ljubezen, mladostniki, odraščanje, pogum, prijateljstvo

Delo je že drugi v slovenščino prevedeni roman omenjene svetovno znane japonske pisateljice, katere romani so prevedeni v več kot 20 jezikov. Roman sodi v območje kvalitetne »cross-over« literature, ki je s svojo sporočilnostjo namenjena tako mladim kot odraslim bralcem. Pripoved je postavljena v čas poletnih počitnic v obmorsko gostišče, kjer živi s svojo družino krhka, a značajska močna in uporniška mladostnica Cugumi. Ta si s svojim neobičajnim in muhastim vedenjem, ki je posledica njene neozdravljive bolezni, zaradi katere je v romanu nenehno prisotna misel na smrt, brez kakršnih koli moralnih zadržkov z veseljem privoščila različne vragolije (poigravanja) z ljudmi, nespodobnosti in celo hudobne izpade. Edina, ki jo zares razume, je njena razumevajoča sestrična Maria, ki je v romanu tudi prvoosebna pripovedovalka. Avtorici je uspelo pretanjeno ubesediti celo mrežo bolj ali manj zapletenih odnosov med mladimi in odraslimi. V pripovednem slogu, ki se zdi podoben haikuju, mojstrski so opisi razpoloženja in podobe iz narave, ni ničesar preveč. Vse te omenjene pisateljici značilnosti pisanja je uspelo ohraniti tudi v prevodu slovenski prevajalki, živeči na Japonskem, Mirjam Čuk Moishi. Avtorica pušča v romanu odprt konec, vsak bralec si ga ustvari sam: to je lahko zadnje poletje bolne Cugumi ali pa jih bo deležna še več.

Zöllner, Elizabeth: **Eva + Martin**. Prev. Andrej Hiti Ožinger. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998. (Odisej), 128 str. | M | 3. stopnja | ljubezen, mladostniki, odraščanje

Zorman, Ivo: **Bolečina odraščanja**. Ilustr. Zora Stančič. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1993. (Veliki otroci; 2), 152 str. | M | 3. stopnja | mladostniki, odraščanje

Zorman, Ivo: **Moj Danijel**. Ljubljana: DZS, 1997. (Dober dan, roman!; 6), 150 str. | M | 3. stopnja | dekleta, mladostniki, odraščanje

Zorman, Ivo: **Rosni zaliv**. Ilustr. Marjanca Jemec Božič. Spr. beseda Marjana Kobe. Ljubljana: Borec, 1983. (Izbrano mladinsko delo), 176 str. | M | 3. stopnja | nova izdaja, o avtorjih, ponatis | dekleta, družina, mladostniki, odraščanje

POEZIJA

Mnogo odličnih pesniških zbirk imenitnih slovenskih pesnikov bi lahko navedli, pa smo izbrali le tiste, ki so izrazito mladostniške. Bi vi ali vaši učenci dodali še katero? Morda bodo poiskali posamezne pesmi, ki izražajo mladostniška občutja, pesnikov in pesnic kot so Kajetan Kovič, Janez Menart, Bina Štampe Žmavc idr.

Frančič, Franjo: **Imej se rad**. Ilustr. Adriano Janežič. Spr. beseda Dušan Čater. Ljubljana: Karantanija, 1998. (Metuljčki), 72 str. | P | 2. stopnja | o avtorjih | odraščanje

Grafenauer, Niko: **Skrivnosti**. Spr. beseda Niko Grafenauer. Ljubljana: Nova revija, 2006, 68 str.
| M | 3. stopnja | nova izdaja

Gregorič Gorenc, Barbara: **Navodila za randi**. Ilustr. Andreja Gregorič. Ljubljana: Viharnik, 2006, 48 str.
| M | 3. Stopnja | ljubezen, mladostniki, odraščanje

Pričujoča zbirka pesmi je zelo podobna predhodnici z naslovom Tri pike...; predvsem vključuje sorodne literarne prijeme in tematiko. Toda natančnejše branje razkrije, da je zdaj doživljajski svet najstnice zrelejši: igrivosti ljubezenskega hrepenenja in ugibanja so se pridružile prve drobne pozitivne in negativne izkušnje iz srečanj (zato gre že v naslovu za Navodila za randi), poleg tega pa ne gre več le za skrbi okrog šole, ampak se te razširijo celo na prihodnost in veselje; svet najstništva se je v tej zbirki poglobil v doživljajski svet mladostnice. Takšna sta tudi uspela likovna oprema in oblikovanje: zapisom z robov šolskih zvezkov se pridružijo hitri utrinki verzov (na papirnatem robčku, ovojnem papirju, morda celo v dnevniku), koščki pisem, pa tudi znamke, ovojnice in drobni predmeti, tipični spominki deklet.

Gregorič Gorenc, Barbara: **Tri pike ...** Ilustr. Andreja Gregorič. Spr. beseda Milena Mileva Blažič, Marjanca Jemec Božič. Ljubljana: Viharnik, 2005, 48 str.
| M | 3. stopnja | ljubezen, mladostniki, odraščanje, šola

Sodobno slovensko mladinsko pesnico poznamo po njeni zbirki Nebomske pesmi (1994), in tudi v pričujoči uporablja zelo sorodne literarne prijeme: pesmi so napisane v prvi osebi ednine, prevladujoča tematika so ljubezenska čustva, šolske skrbi in različna razmišljanja. A nova zbirka je vsaj do določene mere vendarle novum v avtoričinem opusu, saj izraža predvsem doživljajski svet občutljivega najstništva. Gregoričeva je skladno s tem z jezikovnimi sredstvi dosegla tipično mladostniško izražanje in skozi perspektivo mladostnikov pristno ter tenkočutno prikazala njihov svet. Ilustratorica pa je zasnovala likovno podobo, ki zelo ustreza hotenjem avtorice; tako z ilustrativnim gradivom kot v oblikovanju zbirke se je naslonila na motive, vzete iz šolskih zvezkov in knjig, kamor jih mladi zapisujejo in izrisujejo poleg učne snovi, s čimer je zbirka pesmi dobila precejšnjo dodano vrednost.

Novak, Bogdan: **Jaz sem blazno vate**. Ilustr. Uroš Hrovat. Spr. beseda Marjetka Lužovec, Bogdan Novak. Ljubljana: Karantanija, 2001. (Metuljčki), 107 str.
| P | 2. stopnja | o avtorjih | odraščanje

Pavček, Tone: **Deček gre za soncem: pesmi o mladoletju**. Ilustr. Kostja Gatnik. Spr. beseda Igor Saksida. Izbr. in ur. Igor Saksida. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998, 127 str.
| M | 3. stopnja | antologija | odraščanje, otroštvo

Pavček, Tone: **Majhnice in majnice: pesmi mnogih let za mnoge bralce = Budding songs, maying songs: poems of many years for many readers**. Ilustr. Damijan Stepančič. Spr. beseda Tone Pavček. Dob pri Domžalah: Miš, 2009, 243 str.
| M | 3. stopnja | antologija, besedilo tudi v drugem jeziku, o avtorjih

Antologija je nastala ob pesnikovi 80-letnici, v slovenščini in angleščini, z namenom, da se predstavi v mednarodnem prostoru, konkretno za kandidacijo za Andersenovo nagrado. Pesmi, ki jih je pesnik sam izbral, so nastajale v njegovih različnih ustvarjalnih obdobjih in so namenjene bralcem različnih starosti, kar poudari tudi podnaslov: pesmi mnogih let za mnoge bralce. Pesnik jih je tudi sam uredil v razdelke, ki "rastejo" kot življenje samo, obenem pa se bogatijo osebna in umetniška spoznanja; tako je tudi naslovil razdelke in jih hkrati dopolnil s "pojasnili", ki se vsa začenjajo na črko "č": Čudež-Rojstvo, Čenčarija-Otroštvo, Čas črk in črt-Šola, Čarodejka-Ljubezen, Čarovnija-Beseda, Čudaški Dopisi, Čut za čuječnost-Starožitja, Čudo-Zemlja ter Čar in dar-Življenje. Pesmim v razdelku Čudaški dopisi je torej dodal dopise, ki po eni strani dopolnjujejo pesnikovo prvotno občutenje z zrelejšo izkušnjo. Pavček je tudi uvod napisal sam, O sebi iz prve roke, kjer se predstavi s podatki o svojem življenju in pesništvu za otroke in mladino, na svoj tako značilni zanosni pesniški način. Zbirka

– v kateri se torej pesnik predstavi v najboljši luči – je v celoti prevedena v angleščino, kar so mojstrsko opravili štirje prevajalci. Dvojezična izdaja pesnika dovršeno umešča v mednarodni prostor v času večjezičnosti in kulturnega dialoga. Tretji dosežek zbirke pa so odlične ilustracije akademskega slikarja Damijana Stepančiča, ki pesmi dopolnjuje z vinjetami, po svoje pa nadgrajuje in pogloblja z dvostranskimi "strukturiranimi" in barvno močnimi ilustracijami. Za te ilustracije je umetnik uvrščen na častno listo IBBY 2010 (Mednarodne zveze za mladinsko književnost). Zbirka v celoti je izjemno bralsko doživetje in založniški presežek tako v slovenskem kot v mednarodnem prostoru. Zato je pomembno, da so jo mladi bralci v Sloveniji poglobljeno spoznavali pri tekmovalju za Cankarjevo priznanje.

Pavček, Tone: **Majnice: fulaste pesmi.** Ilustr. Kostja Gatnik. Spr. beseda Jože Horvat. Ljubljana: Mladika, 1996. (Trepetlika; 23), 88 str.; 2010. (Trepetlika), 83 str.; Ilustr. Teja Gorjup. Spr. beseda Jože Horvat. Ljubljana: Mladika, 2007. (Trepetlika; 46), 84 str.
| P | 2. stopnja | spremna beseda | ljubezen, mladostniki, odraščanje

Pesmi so prvič izšle leta 1996 pri založbi Mladika v Ljubljani v zbirki Trepetlika z ilustracijami Kostje Gatnika. Zanje je Pavček takoj naslednje leto prejel nagrado večernica. Leta 2007 je novo izdajo Majnic ilustrirala Teja Gorjup z novo barvno energijo in s tem tekstu dodala nove možnosti doživljanja. V okviru projekta »Rastem s knjigo OŠ 2010« so se odločili ponatisniti prvo izdajo, torej tisto s kakovostnimi ilustracijami vrhunskega umetnika Kostje Gatnika, ki pesmi ne le ilustrira, temveč jih skupaj s pesnikom soustvarja. Slikar riše poseben, s stripom in z novimi mediji zaznamovan predstavniki svet mladoletnikov. O naravi pesniške zbirke vse pove že sam naslov: pesnik sledi ljubezni, tako v brezskrbno veselje in privzdignjeni trans kot v samotne kotičke koprnjenja po dvojini. Ves čas pa to čustvo skuša ugledati z vidika najstnikov, ki ljubezen srečujejo nekje med šolskimi klopki in Mac Donaldom. Pesmi tako segajo od komičnih, ki so najpogosteje pisane v slengu in obarvane z ironičnim podtonom, do eksistencialnih, ki intimneje izpostavljajo ljubezen kot vodilo in cilj. Morda so najstnikom, ki le redko prenesejo veristično ogledalo svoje »fulavosti«, slednje še bliže. Pesniško zbirko tako odlikujeta predvsem pogumen in pretežno osamljen poizkus ustvariti poezijo posebej za najstniške bralce ter seveda Pavčkov značilni hudomušni podton, ki se povezuje z melodičnostjo pesmi in večplastno izrabo jezika.

POUČNE KNJIGE, PRIROČNIKI

Tudi teh je na pretek na slovenskem knjižnem trgu in v knjižnicah, npr.:

Babič, Violeta: **Dnevnik za vsako punco.** Prev. Petra Arula, Dalibor Arula. Ilustr. Ana Grigorjev. Testi Katja Depolli. Ljubljana: Rokus Klett, 2011, 175 str.
| 1 | 3. stopnja | ponatis, spominska knjiga | dekleta, odraščanje

Covey, Sean: **6 najpomembnejših odločitev v najstniških letih: vodnik za odraščanje.**
Prev. Niki Neubauer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009, 328 str.
| 1 | 3. stopnja | o avtorjih, priročnik | mladostniki, odraščanje, uspeh

Frith, Alex: **Kaj se dogaja z mano?** Prev. Ana Tasić. Ilustr. Adam Larkum. Ljubljana: Karantanija, 2007, 48 str. | 6 | 3. stopnja | priročnik | mladostniki, odraščanje, puberteta, spolnost

Goodman, Polly: **Alkohol, droga in tvoje telo.** Prev. Andrea Švab. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zdravo telo), 48 str. | 6 | 2. stopnja | fotografije
| alkoholizem, človeško telo, mamila, mladostniki, odraščanje, odvisnosti, puberteta

Hüsch, Tim: **Skrivnosti odraščanja za fante.** Prev. Vera Ivanšek Gregorač. Ilustr. Corina Beurenmeister. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998, 253 str.
| 6 | 3. stopnja | priročnik | fantje, mladostniki, odraščanje, puberteta

Lhote, Olivier; Clochard, Séverine: **Hura za fante: vodnik za odraščajoče fante.** Prev. Metka Kralj. Ilustr. Magali Fournier, Yann Hamonic. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2008, 224 str.
| 6 | 3. stopnja | priročnik | fantje, mladostniki, odraščanje, puberteta

McGraw, Jay: **Življenjske strategije za najstnike.** Prev. Martin Pišlar. Ilustr. Benjamin Vincent, Grega Birska. Ljubljana: Orbis, 2008, 205 str. | 1 | 3. stopnja | o avtorjih, priročnik | odraščanje, puberteta

Naumann-Villemin, Christine: **Moji starši vedno rečejo ne!** Prev. Irena Ostrouška. Ilustr. Jessica Secheret. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2008. (Bistroumni priročniki), 43 str.
| 1 | 3. stopnja | priročnik | mladostniki, odraščanje, starši

Sanders, Pete; Myers, Steve: **Ljubezem, sovraštvo in druga čustva.** Prev. Simona Leitgeb. Ilustr. Mike Lacy. Ljubljana: DZS, 1999. (Spregovorimo), 32 str.
| 1 | 3. stopnja | fotografije, strip | čustva, mladostniki, odraščanje, samopodoba

Sanders, Pete; Myers, Steve: **Puberteta in odraščanje.** Prev. Vesna Markič Dekleva. Ilustr. Mike Lacy, Liz Watking. Ljubljana: DZS, 1999. (Spregovorimo), 32 str.
| 1 | 3. stopnja | fotografije, strip | mladostniki, odraščanje, puberteta

Schneider, Sylvia: **Dekliški pogovori.** Prev. Irena Samide. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002, 231 str.
| 6 | 3. stopnja | priročnik | mladostniki, odraščanje, puberteta, spolnost

Schneider, Sylvia: **Fantovski pogovori.** Prev. Irena Samide. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002, 208 str.
| 6 | 3. stopnja | priročnik | mladostniki, odraščanje, puberteta, spolnost

Schuster, Gaby: **Ej, punca!: 1000 odgovorov na tvoja vprašanja.** Prev. Irena Madric. Ilustr. Lucy Keijser. Tržič: Učila, 2005. (Žepna knjiga), 259 str. | 6 | 3. stopnja | nova izdaja, o avtorjih, ponatis, priročnik | dekleta, mladostniki, odraščanje, puberteta, spolnost